

Tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 20 april 2004 berett bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till förslagen rörande tilläggsbudget för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (yrkande 42, delvis), regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning (yrkande 6) och förslag om att bemyndiga regeringen att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar i avsnitt 7.1.8 (yrkande 17) jämte motion 2003/04:Fi23 (fp) yrkande 6.

Utgiftsområdet 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Propositionen

14:6 Institutet för psykosocial medicin

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 15 031 000 kr.

Regeringen föreslår nu att anslaget ökas med 500 000 kr.

Regeringen anför att det är angeläget att stärka skolornas arbete med att främja elevers psykiska hälsa och att därmed minska risken för självmord. Institutet för psykosocial medicin har ett särskilt ansvar inom suicidforskning och suicidprevention. För att möjliggöra stärkta självmordspreventiva insatser

i skolan föreslås anslaget 14:6 *Institutet för psykosocial medicin* ökas med 500 000 kr.

16:7 Bilstöd till handikappade

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 196 000 000 kr.

Regeringen föreslår nu att anslaget ökas med 22 000 000 kr.

Bilstödet för handikappade är ett viktigt medel för att uppnå regeringens mål för handikappolitiken. För att förkorta väntetiderna för bidrag anser regeringen att anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade* bör ökas med 22 000 000 kr.

Finansieringen föreslås ske genom att anslaget 16:8 *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas. Finansiering föreslås också ske genom att de under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp uppförda anslagen 19:3 *Handikappersättningar* och 19:6 *Riksförsäkringsverket* minskas.

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning

16:8 Kostnader för statlig assistansersättning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 10 061 000 000 kr.

Regeringen föreslår en lagändring innebärande att assistansersättning inte får lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad då ansökan eller anmälan gjorts. Anslaget föreslås därmed minskas med 5 000 000 kr.

I 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS) anges att assistansersättning inte får lämnas för längre tid än tre månader före den månad då ansökan eller anmälan gjorts till försäkringskassan. Riksförsäkringsverket (RFV) har i sin rapport Översyn av ersättningen för personlig assistans – LASS bl.a. föreslagit en ändring i 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning som innebär att assistansersättning lämnas tidigast fr.o.m. den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

RFV:s rapport har remitterats till berörda myndigheter, kommuner, handikapporganisationer, brukarkooperativ och serviceorganisationer. En förteckning över remissinstanserna samt en remissammanställning med anledning av det aktuella förslaget finns tillgänglig hos Socialdepartementet (dnr S1999/706/ST).

Regeringen anför att vid lagens tillkomst var det befogat att ha en regel med innebörden att assistansersättning fick lämnas upp till tre månader före den månad ansökan eller anmälan gjorts till försäkringskassan. Initialt kunde det befaras att tillgång till information om rätten till insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och assistansersättning enligt LASS skulle kunna vara bristfällig. Dessa lagar har nu gällt sedan den 1 januari 1994 och information om rätten till insatser och

assistansersättning anses i dag fungera tillfredsställande. Det finns således inte anledning att på grund av bristande tillgång till information behålla en retroaktivitet om tre månader inom assistansersättningen. Mot denna bakgrund anser regeringen att en månads retroaktivitet inom assistansersättningen kan anses som rimlig. Ett lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.2 i propositionen.

Som ett resultat av denna ändring kan anslaget 16:8 *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas med 5 000 000 kr. Denna minskning bidrar till att finansiera höjningen av anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade*.

Överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus

Regeringen föreslår att den får godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland angående Salberga sjukhus. Enligt överenskommelsen skall landstinget till staten betala 1 000 000 kr. Därmed sker en slutlig reglering av statens fordran på landstinget i anledning av Salberga sjukhus. Det inbetalda beloppet skall föras till inkomsttitel 2811 *Övriga inkomster av statens verksamhet*.

I samband med mentalsjukvårdsreformen 1966 övertog Västmanlands läns landsting den 1 januari 1967 från staten bl.a. Salberga sjukhus, ett specialsjukhus för vård av psykiskt utvecklingsstörda, som vid denna tidpunkt hade ca 500 vårdplatser. Mot bakgrund av det stora antalet vårdplatser vid sjukhuset förutsattes att sjukhuset även skulle utnyttjas av andra sjukvårdshuvudmän.

Enligt ett avtal med staten övertog landstinget sjukhuset under det särskilda villkoret att landstinget, för egen del och för övriga berörda sjukvårdshuvudmän, till staten skulle erlägga ett belopp av 8,50 kr per vård dag vid sjukhuset, till dess staten erhållit 31 miljoner kronor. Detta belopp motsvarade restvärdet på byggnader och utrustning vid övertagandet. De sjukvårdshuvudmän som nyttjade sjukhuset skulle med denna metod få svara för avskrivningen av restvärdet i den omfattning de hade patienter på sjukhuset.

Av statens ursprungliga fordran på landstinget återstår för närvarande ca 11,5 miljoner kronor. Enligt landstinget har avvecklingskostnaderna för Salberga sjukhus varit betydande. Till detta skall läggas kostnaderna i dag för den tomma fastigheten.

Enligt en preliminär överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland skall landstinget till staten inbetala en miljon kronor. I och med denna inbetalning sker en slutlig reglering av statens fordran på landstinget i anledning av Salberga sjukhus. Detta innebär att staten efterger en del av sin fordran, varför det krävs ett bemyndigande från riksdagen för att regeringen slutligt skall kunna godkänna överenskommelsen.

Motionen

I motion 2003/04:Fi23 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om bilstöd till handikappade (yrkande 6). Motionärerna konstaterar att anslaget för 2003, till följd av tidigare eftersläpningar, var förbrukat i början av augusti. Då 600 ärenden av denna orsak sköts upp och en mycket stor utbetalning skedde i januari 2004 beräknas nu årets anslag vara förbrukat under sommaren, varför ryckigheten kommer att upprepas nästa år. Motionärerna anser det mycket angeläget att det utredningsarbete som nu pågår leder till att det blir ett slut på den ryckighet och dåliga service som de funktionshindrade utsatts för. Detta måste också beaktas i arbetet med regeringens förslag till budget för 2005.

Socialutskottets ställningstagande

Inledningsvis erinrar utskottet om det tillkännagivande som utskottet föreslog, och som riksdagen ställde sig bakom, angående reglerna för och tillämpningen av bilstödet i samband med behandlingen av budgetpropositionen jämte motionerna för 2002 (bet. 2001/02:SoU1 s. 104 f., rskr. 2001/02:94). Utskottet konstaterade då att en förändring av gällande regelsystem syntes nödvändig. Ett flertal motioner tog upp olika problem som var förenade med reglerna för bilstöd till handikappade. Omständigheter som borde beaktas vid en översyn som borde föregå en ändring av regelsystemet gäller bl.a. kriterierna för bilstöd, förutsättningarna för anpassningsbidrag, nödvändigheten av körkortskrav för personer berättigade till statlig assistansersättning, åldersgränserna samt nivån på grundbidrag och anpassningsbidrag. Utskottet ansåg att regeringen snarast skulle vidta åtgärder i syfte att effektivisera och förbättra tillämpningen av bilstödet till handikappade. Utskottet förväntade sig att regeringen under 2002 återkom till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits.

Utskottet återkom till frågan även vid behandlingen av budgetpropositionen för år 2003 (bet. 2002/03:SoU1 s. 61). Utskottet konstaterade då att någon redovisning i enlighet med tillkännagivandet dithills inte lämnats. Utskottet förutsatte att regeringen snarast skulle återkomma i frågan.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2004 (bet. 2003/04:SoU1 s. 83) kunde utskottet konstatera att regeringen slutligen tillkallat en utredare för att göra en översyn av regler och tillämpning för bilstöd till personer med funktionshinder samt lämna förslag till ett effektivare och förbättrat system för bilstöd. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2004.

Utskottet delar uppfattningen i motion 2003/04:Fi23 (fp) yrkande 6 att det är mycket angeläget att det utredningsarbete angående bilstödet som nu pågår leder till att det blir slut på den ryckighet och osäkerhet som de som är berättigade till bilstöd utsatts för. Riksdagen bör dock inte föregripa utredningens kommande förslag, vilket skall presenteras i slutet av detta år. Något tillkännagivande behövs inte. Utskottet tillstyrker den nu föreslagna medelsförstärk-

ningen av anslaget 16:7 Bilstöd till handikappade. Utskottet noterar samtidigt att statsrådet Andnor vid frågestunden den 15 april 2004 redovisat att regeringen avser att höja anslaget för bilstöd 2005 med ytterligare 38 miljoner kronor.

Utskottet har inget att erinra mot den föreslagna ändringen i 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning som innebär att assistansersättning inte lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad ansökan eller anmälan gjorts. Utskottet tillstyrker även de föreslagna medelsförändringarna på anslagen 14:6 Institutet för psykosocial medicin och 16:8 Kostnader för statlig assistansersättning. Slutligen tillstyrker utskottet att regeringen bemyndigas att godkänna en överenskommelse mellan staten och Landstinget Västmanland om Salberga sjukhus i enlighet med vad regeringen förordar i avsnitt 7.1.8.

Stockholm den 13 maj 2004

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Catherine Persson (s), Marina Pettersson (s), Gabriel Romanus (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Anne Marie Brodén (m), Elina Linna (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Magdalena Andersson (m).

Särskilda yttranden

1. Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m) anför:

Då riksdagen beslutat om innevarande års budget finner vi vare sig möjlighet enligt de regler som gäller för budgetprocessen att arbeta om denna eller att åter redovisa hela vårt budgetalternativ – trots att om detta blivit riksdagens beslut – det inte medfört nuvarande problem med skenande utgifter.

De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taket.

Inom utgiftsområde 9 i tilläggsbudgeten har vi en annan syn på vad som skall göras och vi har i vår föreslagna budget för 2004 redovisat detta avseende anslaget 16:8 Kostnader för statlig assistansersättning samt anslaget 16:7 Bilstöd till handikappade som tillsammans med anslaget 16:6 Bidrag för viss elektronisk utrustning bör omformas till en hjälpmedelsgaranti under ett nytt anslag, 16:12.

2. Kerstin Heinemann (fp) och Gabriel Romanus (fp) anför:

Folkpartiet liberalerna hade ett annat budgetalternativ för 2004. Tyvärr valde riksdagens majoritet av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att rösta ned detta förslag. Vi tar nu inte i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram om förändringar i deras egen budget. Vi har enligt riksdagsordningen inte heller utrymme för att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen nu aktualiserade.

Vi vill emellertid peka på att Folkpartiet liberalerna motsätter sig den neddragning som regeringen föreslår av det generella statsbidraget till kommuner och landsting med 2,6 miljarder kronor. Det skapar orimliga planeringsförutsättningar för kommuner och landsting med så kraftiga minskningar under pågående verksamhetsår. Det riskerar att skapa krav på besparingar som går ut över de kommunala kärnverksamheterna. Detta är emellertid en fråga för finansutskottet. Folkpartiet liberalernas representanter i utskottet kommer att ta upp detta.

3. Chatrine Pålsson (kd) anför:

Kristdemokraterna förordade under hösten 2003 i parti- och kommittémotioner ett komplett och sammanhängande budgetalternativ för budgetåret 2004. Detta alternativ avslogs av riksdagen i den första beslutsomgången om utgiftsområdesramar och skatteinkomster till förmån för den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslog. Av detta skäl deltog vi inte i den därpå följande behandlingen av anslag inom respektive utgiftsområde.

Jag tar inte heller nu i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram om förändringar i deras egen budget. Jag anser emellertid att regeringens förslag att sänka statsbidragen till kommuner och landsting för 2004 med 2,6 miljarder kronor inte är förankrat i den verklighet som Sveriges kommuner och landsting befinner sig i. Beloppen behövs för att säkra de välfärdsåtaganden som den offentliga sektorn gjort. Detta är emellertid en fråga för finansutskottet. Kristdemokraternas representant i utskottet kommer att ta upp detta.

4. Kenneth Johansson (c) anför:

Centerpartiet hade ett annat budgetalternativ för 2004. Tyvärr valde riksdagens majoritet av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att rösta ned detta förslag. Jag tar nu inte i detalj ställning till de förslag regeringen och dess stödpartier lägger fram om förändringar i deras egen budget. Jag vill emellertid peka på att Centerpartiet motsätter sig den neddragning med 2,6 miljarder kronor inom utgiftsområde 25 som regeringen föreslår. Neddragningen drabbar samtliga kommuner och landsting under löpande år. Möjligheten att som brukligt planera efter givna förutsättningar inför ett verksamhetsår undanröjs om regeringens förslag genomförs. Förslaget drabbar vården och omsorgen. Detta är emellertid en fråga för finansutskottet. Centerpartiets representant i utskottet kommer att ta upp detta.